DE CONSTITUTIONEEL.

NIEUWE 'SGRAVENHAAGSCHE COURANT.

N°. 4. **Donderdag 4 October.** **1855.**

Uitgever : **C. H. SUSAN , Jr.** , te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten : **M. Schooneveld & Zoon** , te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau : Jan-Hendrikstraat, N°. 259 , te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.
Abonnementsprijs voor 3/m. **ƒ 4.50** ; franco per post **ƒ 5.50**.
Advertentiën van 1—6 regels **ƒ 1**. Voor elken regel meer **15 cents** ; behalve **35 cents** zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van **ƒ 1** het zegelgeld daaronder begrepen.

Onze verschijning werd door sommige dagbladen met een enkel woord besproken; wij meenen daarop een enkel woord schuldig te zijn.

De *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* geeft, tot ons genoegen, de verklaring, dat, naar ons Programma te oordeelen, ons dagblad aan alle vereischten voldoen en zich den naam van *Constitutioneel* waardig maken zal. Intusschen heeft *de Bode* ons Programma niet in allen deele juist begrepen, wanneer hij meent, dat wij volkomen homogeen met het Ministerie zijn en dat *daarom* het Ministerie homogeen met ons *moet* wezen. De stelling is even valsch als de gevolgtrekking onjuist is. Ofschoon wij verklaarden, als onze overtuiging, "dat "wij een Ministerie bezitten, dat over het algemeen "den goeden weg met vasten tred bewandelt": onze onafhankelijkheid blijft door die verklaring ongerept; want, gelijk *de Nieuwsbode* zelf, over het algemeen de beginselen der tegenwoordige Regering huldigende, nu en dan, waar zijne overtuiging hem een anderen weg doet opgaan, van eene bedaarde, maar heilzame oppositie blijk geeft: zoo zullen *ook wij* open voor onze meening uitkomen, ook dàn, wanneer wij ons met beginselen of handelingen van de Regering niet kunnen vereenigen.

Bij onze eerste verschijning treedt *de Nieuwsbode* ons met "een lagchend gelaat" te gemoet en hoopt, "dat wij hem dit ten goede houden". Is het lagchend gelaat, tot "den nieuwen buurman" gerigt, iets *meer* "dan eene behoorlijke beleefdheid", wij zouden er dankbaar voor zijn? Strekt de lach evenwel, om een ander gevoel te verbergen, waarvan de woorden "*nieuwe buurman*" het karakter schijnen aan te wijzen, het zou ons voor de goede zaak, die wij beiden in zoo menig opzigt te zamen verdedigen, hartelijk leed doen.

Wij voor ons reiken met opregtheid de hand der welwillendheid aan *den Nieuwsbode* toe, en hopen, dat die hand nooit behoeve te worden teruggetrokken.

De Nieuwsbode vergeet evenwel zijne belofte zeer spoedig. Hij zou "tot nadere kennismaking wachten", alvorens het "lagchend gelaat" tot een stroef te vertrekken. Doch reeds heden schijnt de lachspier ontspannen en zijn de wenkbraauwen vrij wat gefronsd. Het is, om de leer der verdraagzaamheid en der gelijkheid voor de wet, die wij in ons Programma verkondigden. De aanval geschiedt, naar het schijnt, met het oog op het koninklijk besluit, waarbij de persoon van DE GEEST buiten de grenzen van ons Vaderland werd gezet. *Die* aanval schijnt ons toe, *niet* ernstig gemeend of in een oogenblik van absentie geschied te zijn; want wij kunnen niet gelooven, dat, bij nadenken, *de Nieuwsbode* de stelling zal vasthouden, dat het grondwettig voorschrift: "ieder belijdt zijne godsdienstige "meeningen met volkomen vrijheid," als *niet geschreven* is beschouwd, *omdat* de woelzieke en oproerige pogingen van een persoon als DE GEEST werden geweerd. Wij gelooven niet, dat het Protestantisme gediend *wil* zijn van personen als DE GEEST, dat het verdedigd *wil* worden door middelen, die *hij* bezigde. Niemand zal het in de gedachte komen, een prediker of een particulier te hinderen, die, met het wapen der waarheid en der wetenschap voorzien, eene leer bestrijdt, welke hij verkeerd acht; maar de Staat is verpligt te waken, dat daarbij geen aanstoot worde gegeven; dat door opruijende, soms infamerende toespraken, die met de bestrijding der leer niets gemeens hebben, de rust en de orde in de Maatschappij niet verstoord worden. Daar wij van meening zijn, dat *de Nieuwsbode* werkelijk ten aanzien van *dit* punt tot een beter inzigt zal geraken, vergeven wij hem gaarne al de overige onaangename dingen, die hij, door een valsch hoofddenkbeeld weggesleept, heden tot ons rigt.

Wij *blijven* hem met "een lagchend gelaat" te gemoet treden; waar het groote beginselen geldt, dáár mag men noch aan een overdreven gevoel van ligtgeraaktheid, noch aan eene hersenschimmige vrees voor eenen "nieuwen buurman" toegeven.

De *Arnhemsche Courant* steekt stout het hoofd omhoog. Den rouw over de afgestorven *Grondwet* tracht ze door een geveinsden moed te verbergen. Plotseling verlaat zij het karakter van gematigdheid, in den laatsten tijd door haar in het oog gehouden; zij laat het stelsel van neutraliteit, dat zij in zoo vele opzigten handhaafde, varen, en zij stelt zich aan de spitse der oppositie. Erfgename van *de Grondwet*, die, naar het schijnt, niet langer leven kon, omdat de kracht, die haar ophield, haar had verlaten, heeft zij eene treurige nalatenschap aanvaard: de taak, om, onder het masker van strijd voor beginselen, zich met het zwaard van kritiek en satyre te omgorden, ter vernietiging van personen en ter verheffing van personen. Wat ook goeds door personen, die niet in hare gratie zijn, worde verrigt, zij zal het bestrijden; want als erfgename van *de Grondwet* is zij er toe verpligt. Gaarne gunnen wij der *Arnhemsche Courant* de droevige eer, om zich aldus aan de spits te stellen.

De *Constitutioneel* is een *geheel nieuw* blad, *door nieuwe personen* bestuurd. De *overtuiging* is niet van heden of van gisteren, en het doet er niets toe of het materieel van *de Grondwet* — wegens de omstandigheid, dat dezelfde uitgever zich met het drukken heeft belast — worde gebezigd. Maar gij, *Arnhemsche Courant*, die uw zelfde pers, uw zelfde papier, uw zelfde vorm, uw zelfde.... (?) hebt behouden: zijt *gij* niet, tusschen den eenen en den volgenden dag, van *overtuiging* veranderd? Ware het dagblad *de Grondwet* ooit opgerigt geweest, indien gij de oude *Arnhemsche Courant* waart gebleven? Gij keert *thans* tot het oude vaandel terug. De desertie van de beginselen van gematigdheid en neutraliteit werd door u in *één* enkelen dag volbragt: wat vermeet gij u van *overtuiging* te spreken? Reeds *hierin* treedt ge als erfgename van *de Grondwet* op; want door insinuatie tracht gij op *ons* een blaam te werpen, die niet alleen onverdiend, maar inderdaad op uwe eigene handeling toepasselijk is. De handschoen, ons toegeworpen, nemen wij nogtans met gretigheid op. Onze wapenen zijn juist gekeerd tegen die rigting, wier patronen gij, in hunne verlatenheid, onder uwe bescherming hebt genomen. Onze hand van broederlijke zamenwerking wordt ieder toegestoken, die, met ons, de eerlijke uitvoering der Grondwet wil; die, met ons, gelooft, dat een strijd, gevoerd in het belang van personen en van eene partijschap, een ongeluk is voor het Vaderland.

Het *Handelsblad* heeft ons een tweeledige dienst bewezen. Daarom doet het ons leed, ééne bedenking aan dat blad te moeten tegemoet voeren.

Het is begonnen met onzen titel *en ook ons programma* te prijzen. Later zegt het, dat ons blad door of ten behoeve van den heer VAN HALL zou zijn opgerigt.

Ziedaar twee waarlijk goede diensten: want bij velen zal die naam eene aanbeveling zijn. We wenschten dat wij ze verdienden, doch moeten de waarheid hulde doen en rondelijk verklaren, dat er, van onze zijde, ten opzigte van dien staatsman, geen andere band bestaat, dan die van eene hoogachting en welwillendheid, waarin wij hopen dat ook zijn volgend staatkundig gedrag geene verandering zal brengen. Onze algeheele onafhankelijkheid hopen wij steeds te bewaren.

De bedenking, welke wij de vrijheid nemen aan het *Handelsblad* te onderwerpen, is deze:

Wat moeten de lezers van het *Handelsblad* denken van de onpartijdigheid en logische waarde der oordeelvellingen van dat blad, wanneer zij zien, dat hetzelve verklaart, hoe het, *op den naam afgaande, de meening heeft uitgesproken, dat de nieuwe "Constitutioneel" een programma gegeven had, den naam waardig dien hij had gekozen?*

De *inhoud* van het programma naar den *naam* beoordeeld!

Men zal zich herinneren, dat in de vorige zitting onafgedaan is gebleven het voorstel van den heer ROCHUSSEN, tot het instellen eener enquête omtrent het misbruik van sterken drank. Het voorloopig verslag der Tweede Kamer over dat voorstel heeft thans het licht gezien, en terwijl wij daarvan den hoofdinhoud mededeelen, kunnen wij ter gelijker tijd verklaren, dat wij ons vereenigen met het gevoelen der meerderheid, in het Verslag uitgedrukt.

Wij zijn de eersten, die aan de menschlievende bedoeling van den geachten voorsteller hulde toebrengen; [illegible] parlementaire enquête, zoo als die door den heer ROCHUSSEN wordt voorgesteld, niet met den aard van het regt van enquête overeenkomt en ook niet genoegzaam doel zal treffen.

In de eerste plaats behoort men van het regt van enquête, dat bij de Grondwet verleend is, slechts een spaarzaam gebruik te maken. Alleen dan mag dat middel worden aangewend, wanneer het in te stellen onderzoek en de daardoor verkregen uitkomst liggen binnen den kring der bevoegdheid van de Wetgevende Magt, en wanneer de te verwerven uitkomst kan beantwoorden aan den onvermijdelijken omslag van het werk en van het gewigt van de te verleenen volmagt.

Beschouwen wij dat voorstel van naderbij, dan zien we, dat onderzoek zou moeten gedaan worden naar het bestaan en den omvang der kwaal; maar dat bestaan en die omvang zijn — het Verslag geeft zulks zeer juist te kennen — algemeen bekend, worden door schier niemand weêrsproken, en de enquête zou dus, wat dit onderdeel betreft, alleen strekken kunnen om te bevestigen wat men reeds maar al te zeer weet. Daarvoor behoeft geene parlementaire enquête te worden ingesteld, die alleen bestemd kan zijn om twijfelachtige punten van wetgeving op te helderen. Evenzoo is het met den nadeeligen invloed, dien het misbruik van sterken drank op de stoffelijke en zedelijke welvaart des volks uitoefent. Ieder in zijnen kring heeft gelegenheid te over om dien invloed gade te slaan en te beoordeelen. Daarenboven liet zich beweren, dat als het onderzoek over het bestaan en den omvang der kwaal wierd toegestemd, het tweede onderdeel van het voorstel van zelf vervallen zou. Waar toch eene maatschappelijke kwaal bestaat, spreekt het van zelf, dat zij nadeeligen invloed op de welvaart der maatschappij uitoefent.

Ondoenlijk zou het zijn, door eene enquête te komen tot de beantwoording van de vraag, of het gebruik van den sterken drank onder zekere standen der Maatschappij, of in zekere gewesten des Rijks, in het bijzonder toeneemt of vermindert. Dan zou men moeten doordringen in al de bijzonderheden van het Volksleven; en de Commissie van onderzoek zou, zoo zij hare taak naar eisch wilde vervullen, uit iedere van de 1200 gemeenten des Koningrijks ten minste één persoon moeten hooren; zij zou geestelijken, geneeskundigen, leden der regterlijke magt, opzigters van krankzinnigengestichten, krijgsbevelhebbers en dergelijken voor zich moeten roepen, en bij iederen stap, dien zij verder deed, ondervinden, dat hare roeping geene grenzen kent. Bij die verhooren zouden ongetwijfeld merkwaardige feiten aan het licht komen; doch daardoor het hoofdpunt van het onderzoek nog niet zijn uitgemaakt. De uitkomsten der enquête zouden, hoe lang zij ook gerekt wierd, niet beantwoorden aan den omslag, dien zij te weeg bragt, en aan de overgroote kosten, daarvoor uit 's Lands kas te besteden.

Ook gelooven wij niet, dat zoodanig onderzoek, omtrent den invloed van volksgebreken of volkszonden op de stoffelijke welvaart en den zedelijken toestand der Natie, wel zou liggen binnen den kring der bevoegdheid van de Wetgevende Magt. Wat wij omtrent dit punt in het Voorloopig Verslag vinden aangestipt, drukt vrij wel ook onze meening uit. "Met gelijk regt, als thans "de gevolgen van het misbruik van sterken drank zou"den worden onderzocht, zou men eene enquête kunnen in"stellen omtrent den invloed van andere zonden en ver"keerdheden op de stoffelijke en zedelijke welvaart des "volks, zoo als omtrent de prostitutie, de ontucht in

„'t algemeen, de weelde, de verslaafdheid aan het spel, „en dergelijke meer. Waar zou het heen; indien men „eenmaal voet gaf aan zulk eene inquisitie van een tak „der Wetgevende Magt op het gebied der volkszeden? „Is het daarenboven wel noodig, de noodlottige ge„volgen van het misbruik van sterken drank bepaald „in het licht te stellen op een oogenblik als het tegen„woordige, nu in dagelijks uitkomende geschriften, „met name ook het afschaffings-genootschap, onophou„delijk daarop wordt gewezen? De enquête zou uit dit „oogpunt weinig meer kunnen uitwerken dan dat het„geen reeds zoo dikwijls en met zoo veel kracht is aan„gedrongen, door een groot aantal voorbeelden van „ongelukkig geworden huisgezinnen en personen ge„staafd werd. Over 't geheel schijnt het tweede deel „van het voorstel veeleer geschikt tot onderwerp van „eene prijsvraag, door eene onzer maatschappijen uit te „schrijven, dan voor het uitmaken van een der hoofd„bestanddeelen eener parlementaire enquête."

Eene andere vraag is 't, of niet het gezag der wet iets wezenlijks tot het te keer gaan van het gebruik en misbruik van sterken drank zou vermogen. Die vraag is, inderdaad, voor velerlei beschouwingen vatbaar. Zoo heeft men beweerd, dat een der meest werkzame middelen om de neiging tot het gebruik van sterken drank tegen te gaan, daarin gelegen was, dat de voornaamste levensbehoeften gemakkelijk verkrijgbaar waren, en dat dus ontheffing dier levensbehoeften van alle daarop drukkende belastingen, ook om deze reden, zich ten zeerste aanbeveelt. Evenzoo heerscht vrij algemeen het gevoelen, dat onze patentwet, met opzigt tot het vermenigvuldigen der gelegenheid om sterken drank te verkrijgen, op eene verderfelijke wijze werkt; dat de accijns op het bier op den bloei der bierbrouwerijen eenen hoogst nadeeligen invloed uitoefent en dus het verbruik van bier, 't welk anders dat van sterken drank zou kunnen vervangen, tegengaat; en dat ons stelsel omtrent de nationale militie een te groot aantal jongelieden, al is het voor korten tijd, aan het soldatenleven, met de daaraan verknochte hebbelijkheden, gewent. Alverder is meermalen de vraag gerezen, of dronkenschap niet als een misdrijf beschouwd en gestraft moet worden, en of de wetgever niet iets behoort te doen tot wegneming van het maar al te algemeen heerschende denkbeeld, dat bij het plegen van misdrijf in dronkenschap eene verzachtende omstandigheid gelegen is. Welligt ware veel te doen, dat geschikt was om de kwaal te beperken.

Evenmin als de meerderheid der Kamer, zien wij evenwel eenig practisch nut in het instellen van eene enquête omtrent dit punt. Integendeel, wij zien er meer nadeelige dan gunstige gevolgen in. Het ligt inderdaad maar al te zeer in den geest van onzen tijd voor elke maatschappelijke kwaal genezing te zoeken in de tusschenkomst des wetgevers. Aan dien verkeerden geest zou, zelfs door het aannemen van een zeer gewijzigd voorstel te dezer zake, maar al te veel voedsel worden gegeven. Zal de maatschappelijke kwaal, die het hier geldt, krachtig en met vrucht worden bestreden, dan moet de strijd van het volk zelf uitgaan. Zedelijke invloed, beroep op godsdienstige overtuiging, verbetering en meer algemeene verspreiding van het volksonderwijs zullen tot het te keer gaan van het misbruik van sterken drank oneindig meer vermogen dan wetsbepalingen. Verbodswetten zouden daarenboven, wel verre van aan het doel te beantwoorden, het misbruik kunnen bevorderen. De zucht tot het verbodene heeft maar al te dikwijls onweêrstaanbare kracht. Ligt zou men bij onze natie nog meer dan in andere landen weêrzin ontmoeten, om zich aan eene verbodswet te onderwerpen, die eene maar al te zeer ingewortelde volkshebbelijkheid betreft. Die weêrzin zou kunnen overslaan tot regtstreeksch verzet. In allen gevalle zullen wetsbepalingen steeds onvermogend zijn om volksondeugden uit te roeijen en in de zeden des volks eene afdoende verbetering te brengen.

Eindelijk schijnt het ons onnoodig toe, om, langs den omslagtigen weg van enquête, maatregelen uit te lokken van de zijde der Regering, geschikt om het doel van den heer Rochussen te bevorderen. De wenschen der Kamer daaromtrent kunnen bij de eene of andere gelegenheid, bijv. bij de aanstaande discussie over de begrooting, aan de Regering worden medegedeeld, en deze zal gewis van al hetgeen binnen den kring harer bevoegdheid ligt en wat haar wettig en noodzakelijk voorkomt, niets verzuimen, wat aan de bereiking van het, door allen gelijkelijk verlangde doel, bevorderlijk kan zijn.

Wij eindigen deze beschouwing, gesteund door het gevoelen der meerderheid van de leden, die het voorstel van den heer Rochussen in de afdeelingen hebben onderzocht, met de opgave van de slotsom der plaats gehad hebbende overweging in de afdeelingen der Kamer. „Zeer enkelen hebben zich geneigd betoond om „zich met het voorstel in zijn geheel te vereenigen; de „beide eerste onderdeelen van het voorstel zijn vrij al„gemeen onaannemelijk gekeurd; de meerderheid ziet „ook bezwaar in de aanneming van het derde onder„deel, en, zoo er verscheidene leden waren, die zich „over dat onderdeel gunstiger uitlieten, dan deden zij „dit onder voorbehoud, dat in het voorstel het meer „beperkte onderwerp des onderzoeks naauwkeuriger om„schreven wierd; dat het voorstel tevens, met het oog „op de bepaling van art. 118 van het Reglement van „Orde omtrent de namen der getuigen of deskundigen „wierd aangevuld, en dat het meer in de bijzonder„heden wierd toegelicht."

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Er zijn geene nadere tijdingen van aanbelang van het oorlogstooneel in het Oosten; doch alle bevestigen, dat er groote krijgsverrigtingen ophanden zijn. Meer en meer wordt ook van het ontwerp der Russen gesproken om de Krim te ontruimen. Inmiddels duurt het beschieten van Sebastopol, door de Russen uit de Noorder-forten, voort en wordt dit door de bondgenooten beantwoord.

Ook over Weenen erlangt men de bevestiging der terugroeping van lord Stratford de Redcliffe, 't geen wij reeds aangekondigd hebben. De Sultan had zich persoonlijk te beklagen gehad over den Engelschen gezant, en de laatste gebeurtenissen, welke te Konstantinopel plaats hadden, toen Mehemet-Ali-Pacha weder aan het bewind kwam, hebben den val van den Britschen gezant verhaast.

Lord Elgin, gewezen gouverneur van Canada, wordt bij voortduring als zijn opvolger aangewezen.

Men spreekt voortdurend van nieuwe diplomatische bemoeijingen. Zoo leest men in den *Morning Chronicle* de navolgende bijzonderheden, welke met den telegraaf uit Berlijn zijn overgezonden: „Ten aanzien van het hervatten der vredes-onderhandelingen zijn verschillende geruchten in omloop. Men verzekert, dat de heer v. Prokesch-Osten in Parijs de goedkeuring door Oostenrijk heeft aangeboden van het derde punt, zoodanig als dit door de Westersche mogendheden is omschreven, en zijne bereidwilligheid om hetzelve alzoo als een ultimatum aan Rusland voor te leggen; — dat deze mogendheden eene schadevergoeding vorderen voor oorlogskosten, hetzij door den afstand van de Krim, hetzij door het toevoegen van Bessarabie aan de Donau-Vorstendommen; dat Oostenrijk voorstellen heeft gedaan aan den Russischen gezant, maar dat daarop geen gunstig antwoord van Rusland is gegeven; en dat het met genoegzame zekerheid bekend zoude zijn, dat van 320,000 man troepen, welke Rusland naar de Krim had gezonden, geen derde (?) meer over was."

De toestand van Spanje wordt hagchelijker. Evenwel is geen enkel feit, geene gebeurtenis te vermelden, waaruit men zou kunnen opmaken, van welken kant het onweder eigenlijk zal losbarsten en van welken aard en strekking de beweging zijn zal, die men voorziet. De geschillen tusschen de Kroon en het ministerie, ter zake van de hofhouding en inhechtenis-nemingen, welke zelfs onder de naaste volgelingen der Koninklijke familie plaats hadden, schijnen de voornaamste oorzaken der tegenwoordige moeijelijkheden te zijn. Men was dezer dagen zelfs voor eene ministeriële crisis beducht. Espartero wilde uit het bewind treden en al zijne ambtgenooten volgden zijn voorbeeld; slechts door aanhoudenden aandrang van den heer Luzuriaga, den gewezen minister van staat, werd het besluit opgeschort, dat voorzeker aan verwikkelingen ruim baan zou hebben gegeven. Het kabinet heeft beloofd aan het bewind te blijven, totdat de Cortes zullen zijn bijeengeroepen. (Daar deze nu eergister hare werkzaamheden moesten hervatten, zoo is het te verwachten, dat de toestand spoedig duidelijker zou worden.)

HET OOSTERSCH OORLOGSTOONEEL.

De berigten uit de Krim behelzen, dat de Russen een hevig vuur tegen het veroverd gedeelte van Sebastopol rigten, hetwelk door de Fransche batterijen beantwoord wordt. De Fransche bezetting werd bestendig vermeerderd en de plaats onophoudelijk versterkt. Den generaal Mac-Mahon is het bevel over het reservekorps opgedragen. Het 8ste huzaren-regement en de 6de en 8ste dragonder-regementen zijn naar Eupatoria vertrokken.

Aan brieven uit Konstantinopel van den 24sten wordt het volgende ontleend: 5000 fransche soldaten waren Konstantinopel gepasseerd op weg naar de Krim; van Marseille werd eene nieuwe brigade verwacht; het getal barakken in de kampen der geallieerden werd vermeerderd; de engelsche kavallerie zal te Scutari overwinteren. Een rijke buit, uit Sebastopol en de villas langs de kust afkomstig, was te Kamiesch bijeen. De generaals waren in het hoofdkwartier vergaderd geweest; de staf was aan een veelomvattenden arbeid bezig; de troepen rustten uit, alvorens de operatien hervat werden, ook zamelden zij kogels op, waarvoor zij door eene speciale commissie betaald werden. Men had bevonden, dat bijna alle forten van Sebastopol hersteld konden worden. Vorst Gortschakoff had den maarschalk Pélissier verschillende geheime mededeelingen gezonden. De Noorderforten vuurden nog op de stad, waarop de Geallieerden krachtig antwoordden.

— Aan een Frankforter blad wordt den 15 September uit Varna geschreven:

„Sedert het ophouden der laatste stormen gaat men hier voort met de inscheping der twintig Turksche bataillons, die zich naar Baltoun begeven moeten, maar uit hoofde de noodige toebereidselen tot ontvangst van 40,000 man op de Tchouruk Sou niet vóór den 20 September voltooid zullen zijn, maakt men met de inscheping der troepen niet veel haast. Waarschijnlijk zullen van het Turksch Krimleger slechts drie bataillons jagers naar Klein Azië gaan, terwijl de overige, onder de bevelen van Ahmed-pacha, in het kamp van Balaklava blijven zullen. De Turksche en Sardinische korpsen, twee Fransche infanterie-divisien en de divisie Mellinet, van de garde, hebben den 13 dezer de veldfortificatien op den linkeroever van de Tschernaïa voltooid. De Sardinische brigade Funti heeft op eene hoogte eene redoute opgeworpen, die door deskundigen sterk wordt bewonderd. Zij is door den generaal Niel in oogenschouw genomen. — Het lijdt geen twijfel meer dat de Russen Tcherkess-Kerman nog versterken en zich op bloedige gevechten voorbereiden. — De geallieerden zijn bestendig bezig met het overvoeren van hunne 200 mortieren en van de kanonnen van 96 batterijen; eerst wanneer die arbeid ten einde gebragt is, zullen zij hunne operatien kunnen hervatten. Men zegt, dat hun veldleger uit 96,000 man zal bestaan. De maarschalk Pélissier zal het opperbevel daarover op zich nemen en de generaal Simpson zal met het reservekorps op de Tschernaïa blijven, om Balaklava, Kamiesch en Sebastopol te dekken en de bewegingen der Russen te Inkermann gade te slaan."

Uit het Oosten worden geene bijzonderheden medegedeeld omtrent de eigenlijke voornemens van den maarschalk Pélissier. „Wat ons betreft, leest men in een brief, wij kunnen slechts bevestigen wat wij reeds zeiden, ter zake van de groote krijgsverrigtingen waartoe het Fransche leger zich in beweging stelt. Het tweede corps, door generaal Mac-Mahon gekommandeerd, ter vervanging van den generaal Bosquet, nadert de Tschernaïa. Het eerste corps, onder aanvoering van generaal de Salles, begeeft zich naar de vallei van Baidor. Het is zeker dat generaal d'Allonville zich naar Eupatoria ingescheept heeft, met drie regementen der afdeeling kavalerie, en dat hij met de turksche troepen, welke hij daar ontmoette, in staat was gesteld aan dien kant veel beteekenende afleidingen te bewerkstelligen."

— Een brief uit de Krim van den 18en meldt, dat de Russen zeer besluiteloos zijn omtrent hetgeen moet worden verrigt. Zij werpen nieuwe batterijen rondom het Noorderfort op, alsof zij op dit punt hun tegenstand willen doen voortduren. Maar tevens doen zij des nachts personen en materieel verhuizen. Aan den kant van de Tschernaïa hebben de Franschen thans twee legercorpsen aan den regteroever gekampeerd, van Inkermann af tot Baïdor, juist vlak tegenover de Russen, om een tweeden aanval te doen; maar zij moeten hiervan voor het oogenblik afgezien hebben.

TURKIJE.

Eene correspondentie uit Konstantinopel van 20 Sept. meldt, dat de ministeriële kuiperijen in Turkije, welke in de hooge kringen alle andere zaken verdrongen, voor een oogenblik opgehouden hadden. De tegenstanders van het tegenwoordig kabinet zijn thans magteloos, tengevolge der nederlaag, welke hun bondgenoot, lord Stratfort de Redcliffe, van den kant des Sultans geleden had. Dezelfde correspondentie laat zich over dezen staatsman in zeer scherpe bewoordingen uit, waaruit genoegzaam kan worden opgemaakt hoe groot zijne impopulariteit in de hoofdstad van Turkije is. Indien het waar is, gelijk in een brief gemeld wordt, dat de Engelsche gezant zich onthouden heeft te verschijnen bij eene godsdienstplegtigheid, op bevel van zijn ambtgenoot, den Franschen minister, uitgeschreven, indien dat waar is, zegt die brief, dan is het ook duidelijk, dat de Britsche regering erkennen moet, zoo zij zulks niet reeds gedaan heeft, dat het onmogelijk is langer dien post te doen bekleeden door een agent, wiens denkbeelden en openbare handelingen zoo zeer in strijd zijn met de staatkunde, door Engeland sinds den aanvang der botsing in het Oosten gevolgd.

—De Sultan heeft een geregeld budget uitgevaardigd: vreemdelingen zullen de grondbelasting betalen overal, waar het kadaster zal gevestigd zijn.

— De dagbladen van Weenen deelen depêches uit Alexandrie van 21 September mede, over Triëst ontvangen. De onder-Koning van Egypte, die zich naar Frankrijk had ingescheept, maar die niet verder dan tot Malta was voortgereisd, was van zijn uitstapje teruggekeerd.

RUSLAND.

Z. M. de Keizer van Rusland heeft, alvorens de reis naar Nicolaïeff aan te nemen, den gouverneur van Moskou zijnen dank betuigd over de wijze, op welke hij door de bevolking der stad is ontvangen. Ook in dat staatsstuk ontveinst de Keizer zijn leedwezen niet over het verlies van de zuidzijde van Sebastopol, 't welk gedurende een beleg van elf maanden, na met eene voorbeeldelooze dapperheid te zijn verdedigd, door de belegerden, die naar de noordzijde der stad zijn teruggetrokken, is ontruimd en als een bloedige puinhoop in handen der belegeraars is gelaten. Z. M. neemt het gebeurde aan als den ondoorgrondelijken wil der Voorzienigheid, om Rusland zwaar te beproeven, doch dergelijke beproevingen zijn vroeger nog zwaarder geweest, en toch heeft God de Heer ten allen tijde Zijne algoede en onzigtbare hulp niet terug gehouden. De Keizer uit zijn vertrouwen, dat Ruslands inwoners hun laatsten droppel bloeds zullen veil hebben voor de onschendbaarheid des Rijks en voor de geregte zaak.

GRIEKENLAND.

De berigten uit Athene loopen tot 22 September en op die dagteekening was er nog geenerlei verandering in den stand van zaken gekomen, die steeds zeer hagchelijk is en tot veel spanning aanleiding geeft. In weêrwil van de voor Sebastopol door de legers der bondgenooten behaalde overwinning, welke reeds in de hoofdstad van Griekenland bekend was en waarop men gehoopt had, om den wederstand van koning Otto te doen ophouden, schijnt deze laatste niet van voornemen te willen veranderen. In een onderhoud, dat hij met de gezanten van Frankrijk en Engeland had, denzelfden dag toen deze door het kanon de ontruiming van Sebastopol der bevolking deden aankondigen, gaf de koning hun zonder omwegen te kennen, dat hij enkel en alleen de verwijdering van den minister van oorlog begeerde, doch zonder eenige voorwaarde hoegenaamd. De heeren Mercier en Wyse hebben overeenkomstig hunne instructiën geantwoord, en vooral doen uitkomen, dat hunne regeringen, in geval van het ontslag van generaal Kalerge, verpligt zouden zijn maatregelen te nemen, om eene verandering te brengen in den loop der zaken. Evenwel eindigden beide gezanten met aan te bieden, hunne respective regeringen op nieuw over deze aangelegenheid te raadplegen.

GROOT-BRITTANJE.

Het gerucht wint meer en meer veld, dat lord J. Russel wederom eene plaats in het Ministerie erlangen zal, en men gelooft zulks te meer nadat de Globe een artikel heeft opgenomen, waarin het gedrag van dien staatsman, zoo te Weenen als later, vergoêlijkt wordt. Onder anderen wordt daarin gezegd, dat hij nooit gemeene zaak met de Peelisten gemaakt en lord Palmerston bestendig ondersteund heeft.

— Tot veldmaarschalken zullen bevorderd worden de

burggraaf Combermere, graaf Stafford en de burggraaf Hardinge.

— De oogst hier te lande staat, tengevolge van den ook hier gevallen regen, naar wensch: in Ierland is die buitengemeen voorspoedig. Uit een staat wegens de opbrengst van den graanoogst aldaar in dit jaar en in het vorige blijkt, dat thans 87,293 acres meer met granen beplant zijn, en wel in het geheel, in 1855, 2,831.029. Met aardappelen zijn dit jaar beplant 981,529 acres, staande nagenoeg gelijk met het vorige; aan weiden en klaverlanden telt men dit jaar 1,411,737 acres, zijnde ruim 200,000 acres meer dan in 1854.

Volgens eene statistiek, betrekkelijk Glasgow, die onlangs het licht heeft gezien, zou die stad, welke in het begin dezer eeuw 80,000 inwoners had, er thans niet minder dan 396.000 tellen, waaronder 80,000 Ieren.

DUITSCHLAND.

Den 29 September heeft te Coblenz de plegtige verloving plaats gehad van Z. K. H. den Prins-Regent van Baden met H. K. H. de Prinses Louise, dochter van den Prins en de Prinses van Pruissen.

PRUISSEN.

De verkiezingen voor de Pruissische Tweede Kamer houden de openbare aandacht in sterke mate bezig. Te Berlijn hebben zij de behoudende partij eene zeer groote meerderheid verschaft en is het gebleken dat vele kiezers, die vroeger de oppositie begunstigden, thans de zijde der Regering gekozen hebben.

— Aan den Koninklijken maaltijd, ll. Donderdag op het slot Stolzenfels gehouden, stelde de Koning van Pruissen een feestdronk op den Koning van Wurtemberg in, om hem met zijn 74sten geboortedag geluk te wenschen. Die toast werd, op 's Konings last, door het losbranden van het geschut en het aanheffen van muzijk vergezeld en de grijze Vorst was door deze verrassende opmerkzaamheid zoo sterk getroffen, dat hij naauwelijks woorden vinden kon om zijne erkentelijkheid te uiten. Des volgenden dag is hij naar zijne Staten teruggekeerd.

DENEMARKEN.

De spoorweg van Kopenhagen naar Korsoar is thans voltooid, maar zal niet vóór 15 Nov. aanstaande voor het publiek geopend worden. Deze lijn is 85 Eng. mijlen lang en doorsnijdt het eiland Zeeland in zijne grootste breedte.

— Nadat de Deensche Tweede Kamer, gelijk reeds gemeld is, de regeringsvoorstellen betrekkelijk de invoering der constitutie had aangenomen, heeft de Koning opene brieven uitgevaardigd, waarbij de rijksdag op nieuw tegen den 1 October tot eene gewone zitting is bijeengeroepen.

SARDINIE.

Uit Turin wordt gemeld, dat de toestand der gezondheid des Konings verbeterd is; dat Z. M. echter rust behoeft, alvorens de reis naar Frankrijk en ook naar Engeland te kunnen ondernemen, en uit dien hoofde het beleid der openbare aangelegenheden gedurende eenigen tijd aan zijn neef, den prins van Carignan, zal opdragen.

— Uit Piemont zal eene bezending troepen naar de Krim worden gezonden, ten einde de tengevolge van ziekte en het vuur des vijands ontbrekende manschappen aan te vullen.

FRANKRIJK.

Ll. Vrijdag is een vreeselijke brand ontstaan in de gevangenis te Poissy, waardoor het nieuw aangebouwde gedeelte schier geheel vernield is. In weerwil dat men het brandende gebouw door troepen had doen omringen, werden des avonds 14 gevangenen vermist. De brand zou ontstaan zijn door het broeijen van eene baal katoen.

— De generaal Baraguay d'Hilliers blijft alleen met het opperbevel over het Noorderleger belast, hetwelk gedurende den winter uit twee divisien zamengesteld zal zijn. In het voorjaar zullen de overige kampen denkelijk hersteld worden, naardien zoodanige zamentrekking van troepen uitstekende vruchten heeft gedragen. De soldaten gewennen zich daar eerder aan het militaire leven en hun gezondheidstoestand is minstens zoo goed als in de garnizoensplaatsen. Dit jaar zullen in de omstreken van Boulogne geene groote manoeuvres plaats hebben.

SPANJE.

Steeds bestaat er twijfel omtrent het tractaat tusschen Spanje en de Westersche Mogendheden.

Een Parijsch dagblad, hetwelk verzekert, dat dit tractaat reeds gesloten is en zonder twijfel door de Cortes goedgekeurd zal worden, voegt er bij, dat Spanje een contingent van 30,000 man zal moeten leveren.

BELGIE.

Men schrijft uit Ostende van den 1 October:

Koningin Marie Amalie, vergezeld van den hertog en de hertogin de Montpensier, hunne vier kinderen, en den generaal Dumas, zijn alhier aangekomen.

Dienzelfden dag zijn ook de hertog en de hertogin van Nemours met hunne drie kinderen uit Engeland te Antwerpen aangekomen. De hertog reist onder den naam van graaf Louis Lamblos.

VEREENIGDE-STATEN.

De Atlantic heeft te Liverpool berigten aangebragt uit New-York van den 18 September. De heer Harris, de consul der Vereenigde Staten in Japan, had Washington verlaten, ten einde een handelsverdrag met Spanje te sluiten, daar het voorloopig verdrag geene waarde had, uit hoofde van de wijze waarop de tonnegelden werden geheven.

LATERE BERIGTEN.

Omer-Pacha is den 10den te Trebizonde aangekomen. Zijne troepen zullen zich binnen twaalf dagen bij Batoum vereenigen; hij hoopte Kars nog te redden. Men vreesde dat de bezetting gebrek aan leeftogt had.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

Zitting van Woensdag, 3 October.

Zijn ingekomen: 1o. een ontwerp van wet tot vaststelling der begrooting van uitgaven wegens den arbeid der gevangenen voor 1856. — 2o. ontwerp tot verhooging van Hoofdstuk IX B der begrooting van 1855, ter zake van den opbouw van het Postkantoor te Amsterdam.

Aan de orde was het nemen van eene conclusie op het verslag der commissie, belast met het onderzoek der staatsrekening van 1852. Omtrent het vijfde Hoofdstuk van de begrooting van 1852 waren door de commissie eenige algemeene bemerkingen gemaakt, ten gevolge waarvan de heer Thorbecke, onder wiens beheer deze begrooting heeft gewerkt, het woord vroeg. Het was der Commissie opmerkelijk voorgekomen, dat op geen Hoofdstuk der Begrooting zoovele overschrijvingen hebben plaats gevonden, als op dit Hoofdstuk. Bij zulke aanmerkelijke afwijkingen van de begrootingswet, zou de commissie nadere toelichting wenschelijk achten. Van de onvoorziene uitgaven ad *f* 80,000 was eene som van *f* 36,608 gebruikt tot overschrijving op andere posten.

Naar aanleiding van deze bedenkingen betoogt de heer Thorbecke, vooreerst, dat, ware de bemerking juist, het niet zou moeten bevreemden, als men in aanmerking neemt de groote verscheidenheid van ongelijksoortige artikelen en het groot aantal posten, waarop overschrijving, volgens de begrootingswet zelve, mogt plaats hebben. Maar het beweren op zich zelf, dat op geen der hoofdstukken zoo veel overschrijving uit het onvoorzien had plaats gehad, is onjuist en hij staaft dit door de andere hoofdstukken der begrooting van 1852 en de daarop plaats gehad hebbende overschrijvingen, stuk voor stuk, na te gaan, waaruit blijkt, dat bij deze de overschrijvingen proportioneel veel meer bedroegen, dan bij Binnenl. Zaken; terwijl in 1853 en 1854 die overschrijvingen wederom meerder bedragen hebben, dan in 1852.

Hij wederlegt ook het andere beweren der commissie, dat overschrijving zou zijn afwijking van de begrooting, en toont aan, dat, daar waar de begrootingswet het geval veronderstelt en de magt tot overschrijving geeft, er niet plaats heeft afwijking maar uitvoering van de begrooting. Wat nu overigens de verlangde toelichting betreft, zoo wijst hij er op, dat de commissie die zelf had kunnen nagaan uit de gedrukte en publiek gemaakte stukken en toelichtende staten. Hij doet daarbij uitkomen, dat hij het zich tot een eere rekent, dat bij, sedert hij met het dep. van Binnenl. Zaken was belast, een stelsel van toelichting en verklaring der begrooting heeft in het leven geroepen, op den voet zoo als die nu nog wordt gevolgd.

Hij treedt daarna in de afzonderlijke toelichting der posten, die de aandacht der Commissie hadden getrokken; verklaart nader de oorzaken der overschrijving, voor zoo ver die niet reeds van elders zijn gebleken, en merkt ten slotte op, dat zoo hij steeds bereid was groote uitgaven, in het algemeen belang gevorderd, te besteden, hij echter, bij twijfel omtrent het algemeen belang der uitgaaf, de ongenaakbaarste minister was, in het volle besef dat de Minister niet beschikt over zijn eigen beurs, om dezen of genen dienst te doen, maar over toevertrouwd geld, waarover alleen in het algemeen belang mag worden beschikt. Overigens antwoordt hij aan de Commissie, dat, met betrekking tot de openbare werken, ook voldaan is aan den eisch van de meest mogelijke verklaring, want de Minister van Binnenlandsche Zaken heeft uitgegeven een overzigt van hetgeen van 1850 tot 1853 aan publieke werken is verrigt.

De heer Hoynck van Papendrecht, lid der commissie, stelt als motie van orde voor, de discussien uit te stellen. Hij is het eenige lid der commissie ter vergadering tegenwoordig; hij is niet de steller van het rapport en was bovendien verhinderd hij de discussie over het concept, door den voorzitter der commissie opgesteld, tegenwoordig te zijn. Hij acht zich dus buiten de mogelijkheid om inlichtingen te verstrekken of vragen te beantwoorden, en van daar zijn voorstel.

De heer van Bosse, hoewel in het algemeen niet kunnende deelen, dat bepaald aan de orde zijnde discussien zouden moeten worden verdaagd op grond van afwezigheid der leden van eene commissie, die in allen geval kennis dragen van den dag der behandeling, zou echter in dit speciale geval tot uitstel kunnen medewerken, ware het niet, dat eene andere reden hem dit, met betrekking tot het tegenwoordige onderwerp, min wenschelijk deed voorkomen. Die reden is, dat de discussien over dit rapport, nopens de Staatsrekening van 1852, in meerdere opzigten van dienst zouden kunnen zijn bij het aangevangen onderzoek der Staatsbegrooting in de sectien.

Bij stemming wordt echter met 36 tegen 12 stemmen beslist, de verdere discussie tot nader uit te stellen.

Het eindverslag gereed zijnde over 30 aanhangige naturalisatie-wetten, wordt de behandeling daarvan bepaald op Vrijdag 5 dezer, 's namiddags ten 2 ure.

Nadat door den heer Meylink rapporten zijn uitgebragt op onderscheidene petitien, is de vergadering uiteengegaan.

's Gravenhage, 3 October.

Z. M. heeft benoemd tot onder-inspecteur voor het middel van waarborg der gouden en zilveren werken, tevens belast met de functien van controleur bij dat kantoor van het middel te Utrecht, de heer R. van der Voorts, thans controleur bij het kantoor van waarborg te Groningen, en verplaatst; de volgende controleurs van den waarborg der gouden en zilveren werken, te weten: de heer H. W. H. Kist, van Arnhem naar Groningen; de heer J. P. Dietz, van Utrecht naar Arnhem; benoemd tot commiesen-stempelaars bij de kantoren van waarborg: te Utrecht, de heer S. L. M. Popta, thans in dezelfde betrekking te Groningen; te Groningen de heer E. C. W. Hoijer, wonende te Rotterdam.

De heer van Löwenskiold, gevolmagtigd minister van Z. M. den Koning van Zweden en Noorwegen bij het Nederlandsche hof, wordt eerstdaags in deze residentie terug verwacht. De tijdelijke zaakgelastigde, de baron de Geer, zal in den loop dezer week deze stad verlaten.

Men verneemt dat Zr. Ms. gezant te Rome, de graaf de Liederkerke Beaufort, dezer dagen aldaar aan de cholera is overleden.

Z. M. heeft, bij besluit van 15 September jl., no. 64, goedgekeurd de wijzigingen in het door de Staten der provincie Zuid-Holland, den 24en December 1852 aangenomen reglement voor het Hoogheemraadschap van Delfland, welke wijzigingen de Staten van dat gewest in hunne vergadering van 3 Augustus 1854 hadden vastgesteld.

De afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal zetten dagelijks het onderzoek voort over de ontwerpen van wet, uitmakende de Staatsbegrooting voor den jare 1856.

Wij vernemen dat de Regering reeds iemand naar Rome gezonden heeft, om voorloopig de zaken van het Ned. gezantschap aldaar waar te nemen, in afwachting van de bepaalde benoeming van den nieuwen gezant, die wijlen den graaf de Liederkerke zal moeten vervangen.

Brieven uit Parijs melden, dat de Nederlandsche gezant Z. M. den Keizer der Franschen, namens Z. M. den Koning, het grootkruis van de militaire Willems-orde heeft overhandigd. Naar men van goederhand verzekert, is ook dezer dagen, namens Z. M. den Koning, het grootkruis dezer orde aan Z. M. den Keizer van Rusland opgedragen. (*H. Ct.*)

Dezer dagen heeft de heer regter-commissaris alhier zich naar Pijnacker en omliggende gemeenten begeven, om onderzoek te doen naar de bende dieven, die daar ontdekt is. Ten gevolge van dat onderzoek zijn eenige elf personen van daar gevankelijk in het huis van arrest alhier overgebragt.

Onder dagteekening van den 29sten September heeft de heer Mr. D. J. van Ewijck van de Bildt met de navolgende circulaire kennis gegeven van zijne aftreding als commissaris des Konings in de provincie Noord-Holland:

„Het is u bekend uit 's Konings besluit van den 15den Julij 1855, no. 63, (*Staats-Courant* van den 19den dier maand), dat Z. M. mij, op de meest eervolle wijze, op mijn daartoe gedaan verzoek, met den laatsten dezer maand, uit 's lands dienst heeft ontslagen, na eene ambtsbetrekking van meer dan veertig jaren, van welke de zestien laatste jaren in hoedanigheid van commissaris des Konings in dit gewest.

„In al dien tijd mogt ik van de ingezetenen in het algemeen en meer in het bijzonder van u, die leden waart van rijks-, provinciale-, gemeente- of andere besturen, in eene hooge mate, welwillendheid, achting en vertrouwen ondervinden.

„Zulks was mij eene streelende gewaarwording, en tevens gaf dit aanleiding, dat meerdere goede en nuttige zaken op eene gemakkelijke wijze zijn tot stand gekomen.

„Ik kan dan ook niet van u scheiden, zonder u mijnen innigen dank te betuigen voor al het goede, dat ik van u in mijne betrekking heb mogen genieten.

„Noord-Holland — deszelfs ingezetenen en belangen, zullen mij steeds dierbaar blijven. Mijn hartelijke wensch en bede is, dat Gods beste zegeningen u duurzaam mogen ten deel vallen."

Bij circulaire van den 1 October jl. heeft de nieuw benoemde commissaris des Konings in deze provincie, Jhr. W. Boreel van Hogelanden, ter kennis van alle autoriteiten, kollegiën, ambtenaren en ingezetenen der provincie gebragt, dat hij op den 1sten dezer die betrekking aanvaard heeft; daarbij tevens hunne voortdurende ondersteuning en medewerking inroepende, opdat zijn bestuur over dit gewest, onder Hoogeren zegen, moge strekken ten nutte van Noord-Holland en van zijne ingezetenen.

Naar men verneemt, is de heer Jz. L. Lion, alhier, benoemd tot titulair lid der Algemeene maatschappij tot bevordering van kunsten en wetenschappen, te Londen in het jaar 1851 opgerigt. Deze benoeming ging vergezeld van een zeer vleijenden brief der directie van voormelde maatschappij.

Zoo men weet had de heer Spanier alhier eenige weken geleden het voornemen kenbaar gemaakt, om een portret te vervaardigen van den generaal van Heerdt, zoo onverwacht aan zijne familie en vele vrienden door den dood ontrukt. Genoemde lithograaf heeft echter aan het hem geuit verlangen der familie van den overledene gaarne toegegeven om daarvan af te zien, daar de weduwe van den generaal, bij de haar van zoo vele zijden gebleken belangstelling van de vrienden, met name der officieren van het corps haars overleden gemaals, dat afbeeldsel zelve als een aandenken wilde schenken, zoodat het eene dubbele waarde zal erlangen.

Naar men verneemt is de verwachting, die men van de aardappelen, in de Scheveningsche duinen gelegen, gekoesterd heeft, niet te leur gesteld. Hoewel de vroege aardappelen wel eenigzins door de ziekte waren aangetast, zoo bepaalde zich dit echter tot het loof, waardoor dat vroeger was verstorven. Doch de knol had daardoor weinig geleden, hoezeer die niet groot van stuk was. De latere soort heeft een tamelijk goed beschot opgeleverd, zoodat men hoopt, dat de prijs daarvan niet hoog zal stijgen.

Leijden, 2 October. Morgen zal als naar gewoonte de gedenkdag van Leijden Ontzet op eene godsdienstige wijze worden gevierd. Ofschoon reeds 281 jaren na die uitredding zijn verloopen en gewigtiger gebeurtenissen haar in de schaduw hebben gesteld, blijft zij nog altijd voor het nageslacht gedenkwaardig. Zij brengt ons, voor 400 geest het grootsche tijdperk van de worsteling onzer vaderen,

voor de godsdienstige en burgerlijke vrijheid, een strijd waaruit voor ons vaderland zulke heerlijke gevolgen zijn ontstaan en waarop men met vrijmoedigheid mag terug zien, in tegenoverstelling van zoovele oorlogen uit wraak- of eerzucht gevoerd. Maar vooral blijft zij voor onze stad belangrijk, omdat de zegenrijke gevolgen tot op het tegenwoordig oogenblik voortduren, door het bezit der Hoogeschool, die daar staat als eene getuige van de volharding van het voorgeslacht. Moge ons volk, ziende op den duren prijs, waarvoor de vrijheid is verkregen, dat kostbaar pand steeds bewaren en zich meer en meer waardig maken. Dat daartoe ook de Hoogeschool het hare moge bijdragen en immer voor onze stad een waardig sieraad blijven. (*L. C.*)

Rotterdam, 2 October. Directeuren der hier ter stede gevestigde Zuidhollandsche Maatschappij tot redding van schipbreukelingen, hebben in hunne vergadering van gisteren besloten te doen uitreiken: de gouden medaille aan mr. Somerset Grove, kolonel in dienst der Engelsche Oost-Indische Compagnie, voor zijne op den 23sten Februarij 1853 buitengewone hulp, bewezen aan de equipage van het op de kust van Cheduba op de reis van deze stad naar Akyab gestrande en totaal verbrijzelde Nederlandsche barkschip *Boerhave*, hier ter stede te huis behoorende, door in hun deernis waardig lot en totaal gebrek aan voeding te voorzien, benevens behulpzaam te zijn om Akyab te bereiken, alwaar hun verder alle onderstand werd verleend, en de gelegenheid verschaft om naar het Vaderland terug te keeren; — de groote zilveren medaille aan Pieter Wap, toenmaals gezagvoerder van de Nederlandsche bark *Hendrik Jan*, voor op zijne reis van Sidney naar Soerabaija op den 10 April 1854 redden der equipage van eene Indische schooner *Sophie*, gevoerd door Philip le Gallais, bestaande in 16 mannen en 2 vrouwen, in de straat Endeavour, op derzelver reis van Macasser naar Melbourne gestrand en totaal verbrijzeld, welke ongelukkigen reeds hunne toevlugt tot de boot hadden genomen en verschillende dagen in dezelve met groot gebrek aan voedsel hadden doorgebragt, dezelve aan boord met menschlievendheid te ontvangen, hen behoorlijk te verzorgen en veilig te Soerabaija aan wal te brengen; — de bronzen medaille en tien gulden aan P. Hordijk, visscher, te huis behoorende onder Brielle, voor het in den vroegen morgen van den 6 September ll. redden van Jacob van der Borde, die zich alleen in eene boot nabij de branding van den Ooster bevond in de onmogelijkheid om de kust te bereiken; — zijnde bij deze medailles een eervol getuigschrift gevoegd, waarin de redding omslagtig is vermeld. Terwijl uit het weldadig fonds van wijlen mejufvrouw Ida Maria de Raath aan weduwen, wier mannen in zee omgekomen zijn, voortdurend en op nieuw onderstand is verleend. (*R. C.*)

Uit het verslag der commissie van landbouw in de provincie Groningen, wegens den staat der gewassen en van het vee en de vermoedelijke uitkomsten van den oogst in dat gewest (welk verslag den 25 September 1855 is opgemaakt), blijkt, dat de ongunstige vooruitzigten, welke men in het voorjaar nopens den toestand der gewassen koesterde, gelukkiglijk niet alle verwezenlijkt zijn, waartoe het afwisselend en veelal vruchtbaar weder gedurende den groei der meeste veldgewassen en het gunstig weder bij den oogst der granen het meest heeft toegebragt. Over het algemeen zijn de zomergewassen in 1855 naar evenredigheid beter geslaagd, dan de wintergewassen.

Het gunstigst zijn de berigten omtrent de haver, die veel uitgezaaid was en door de afwisselende en veelal vochtige weersgesteldheid van den zomer uitmuntend gegroeid is, zoodat zij veel stroo en, naar hare verschillende soorten, van 40 tot 60 mudden graan, van goede qualiteit, naar alle waarschijnlijkheid zal opleveren.

De vooruitzigten voor den volgenden oogst, voor zooverre men daaromtrent iets opmaken kan uit den tegenwoordigen toestand der te veld staande gewassen en uit de weersgesteldheid, zijn niet ongunstig, aangezien het nieuwe koolzaad, dat in groote hoeveelheid uitgezaaid is, goed is opgekomen en zich reeds vrij ontwikkeld voordoet; terwijl de drooge weersgesteldheid toelaat den akker voor een volgend gewas geheel naar behooren te bearbeiden, en er ook reeds een gedeelte winterrogge onder gunstige omstandigheden uitgezaaid is.

De Leeraren der Herv. Gemeente te Meppel gebruiken sedert den 30 Sept., bij het verrigten der openbare godsdienst, ook toga en barret. Deze ambtskleeding is door hen het eerst gebezigd bij de plegtigheid der bevestiging en het doen der intrede van den naar Meppel van Monnikendam beroepen herder en leeraar Ds. Brutel de la Rivière. Terwijl de bevestiging door den oudsten leeraar Ds. A. W. Kamp verrigt werd.

Met algemeene stemmen heeft de gemeenteraad te Doetinchem besloten de plaatselijke belasting op het gemaal af te schaffen en de door eene verhooging van opcenten op het personeel, de gebouwde en ongebouwde eigendommen, enz. te doen vervangen.

De gemeenteraad te Elburg heeft den 27 September jl. besloten, de opcenten op 's Rijks directe belastingen tot het maximum op te voeren, de opcenten op de sterke dranken te verdubbelen, om daardoor het misbruik derzelve zoo bezwarend mogelijk te maken, maar overigens *alle* belastingen af te schaffen.

Koloniën.

In de *Javasche Cour.* van 21 Julij leest men de volgende bekendmaking:

Leesboeken voor den Javaan.

Bij het besluit van 30 Aug. 1851, opgenomen in de *Jav. Cour.* van 3 Sept. 1851, is o. a. aangeteekend, dat het Gouvernement verlangt onverwijld voort te gaan met het doen zamenstellen en uitgeven van leesboeken ten behoeve van den inlander op Java.

Sedert zijn dan ook, blijkens de gedrukte verslagen over het onderwijs, verscheidene zoodanige boeken door het Gouvernement uitgegeven.

Maar in de behoefte is niet geheel voorzien. De bestaande leesboeken, bevattende een aantal kleine opstellen, worden door de leerlingen op de kweekschool voor inlandsche onderwijzers te Soerakarta al spoedig verslonden.

Er is thans aldaar behoefte aan Javaansche leesboeken van meer degelijken inhoud, bevattende aaneengeschakelde verhalen, eenvoudige verklaringen van feiten, op het gebied der natuurkunde en natuurlijke historie en dergelijke.

Voor elk zoodanig Javaansch leesboek, beslaande tusschen 150 en 200 bladzijden druks, wordt bij deze eene premie uitgeloofd van *f* 1000, onder de volgende voorwaarden:

a. de Nederduitsche tekst moet vooraf door het Gouvernement zijn goedgekeurd en wordt daartoe gezonden aan den algemeenen secretaris;

b. het Javaansch moet zijn goedgekeurd door eene commissie, door het Gouvernement te benoemen uit de beoefenaren der Javaansche taal te Soerakarta;

c. het werk wordt 's Gouvernements eigendom;

d. indien de schrijver onbekend wenscht te blijven, wordt hem zulks vrijgelaten, even als ook de keuze der middelen, waardoor hij dit wenscht te verzekeren.

De gewenschte leesboeken moeten eene nuttige, zedelijke strekking hebben, vrij van al hetgeen uitdrukkelijk doelt op eenige bepaalde (Christelijke of andere) geloofsleer; verlangende het Gouvernement te bewaren het onzijdig standpunt in zake van godsdienstige meeningen, aangewezen bij art. 119 van het regeringsreglement.

Voorts wordt een iegelijk, die in de zaak belang stelt, uitgenoodigd, aan den ondergeteekende op te geven de leesboeken voor de meergevorderde Nederlandsche jeugd, welke volgens de bovengemelde beginselen, door de zorg van het Gouvernement, tot Javaansche leesboeken zouden kunnen worden omgewerkt.

Buitenzorg, den 17den Julij 1855.

De Algemeene Secretaris,
A. Prins.

De *Javasche Courant* van 11 Augustus deelt het volgende nader kort overzigt mede der verrigtingen van de ingenieurs voor het mijnwezen.

Preanger-regentschappen. — De buitengewone ingenieur der 3de klasse Aquasie Boachi vertrok den 25 Junij jl. naar de Wijnkoopsbaai, alwaar een aanvang werd gemaakt met het oprigten van eene woning voor hem en zijn werkvolk, benoodigd voor het daar ter plaatse in te stellen onderzoek naar steenkolen, en met het hakken van eenen weg door het bosch.

De gesteenten, welke afkomstig waren van de Tjiletoek en die men voor steenkolen heeft aangezien, zijn door den ingenieur voornoemd herkend van plutonischen oorsprong te zijn.

Banka. — De adspirant-ingenieur Akkeringa heeft gedurende de maand Mei twee putten met de ijzeren schaft in het terrein van Ajer Bringin doen zinken, waarvan het verkregen ertsgehalte ongunstig is geweest. — Ook werden drie kleine putten aan de S. Pekandong gegraven, die eveneens ongunstige resultaten hebben opgeleverd, terwijl uit het overige deel der S. Pekandong, benedenwaarts, met den sjam slechts fijne erts opgehaald is; om deze reden wordt het graven van putten in dien omtrek vooreerst gestaakt.

Aan de S. Kendong nabij Patur heeft men drie putten met de ijzeren schaft doen zinken, doch er is geen erts gevonden; wel vond men pyriet als omkorsting op takjes enz., of waren deze geheel in pyriet overgegaan.

Uit een hooger opgegraven put aan Ajer Kidjip, een tak der S. Kedong, is fijne erts opgehaald: wel niet in groote hoeveelheid, maar genoegzaam om hooger op te gaan graven. Dit geschiedde in de maand Junij; de erts was grof van korrel, doch de laag niet rijk. Bij het hakken van een weg werd in het zwaar geboomte op een thebat en eene vroegere ontginning gestuit: deze werken waren van ouden datum, daar zich niemand dezelve herinnerde en zij bij de inlanders geheel onbekend waren.

Het onderzoek bij deze oude mijn leverde niets op. Vervolgens werd de Soengie Poeding onderzocht, alwaar vrij wat erts uit den eerst opgegraven put is opgehaald. Het onderzoek wordt aldaar nog voortgezet.

Publieke Vermakelijkheden.

Kon. Fransche Schouwb., Donderdag 4 Oct. 6¾ ure. LA JUIVE, grand opéra en 5 actes; musique de M. Halevy.

227ste Nederlandsche Staats-Loterij.

3e LIJST. 5e KLASSE.

Uitgekomen Hooge prijzen:

No. 15279 *f* 2500; — 18431 *f* 1500; — 10315 *f* 1000.

Advertentiën.

Elke Zaturdag-avond verschijnt de:

DELFLANDSCHE COURANT,

welk blad in twaalf kolommen compressen druk, klein mediaan, bevat: 1o. beschouwingen over openbare aangelegenheden; 2o. handelingen der Gemeenteraden; 3o. buiten- en binnenlandsch overzigt; 4o. gemengde berigten; 5o. mededeelingen omtrent kunsten en wetenschappen, handel, nijverheid en landbouw; 6o. regtspraken; 7o. handelsberigten; 8o. advertentiën enz. enz.

De abonnementsprijs is franco per post *f* 1 per 3 maanden. Advertentien **10** cents per regel. Brieven franco aan den Uitgever **J. C. PERK** te Delft.

(12)

Heden komt bij H. LAGERWEIJ, te Dordrecht van de pers, en is alom te bekomen:

EUROPA.

VERZAMELING

VAN

IN- EN UITLANDSCHE LETTERVRUCHTEN.

MET PLATEN.

ONDER MEDEWERKING VAN DE HEEREN:

S. J. v. d. Bergh, Dr. L. R. Beijnen, J. G. Bethe, A. G. Bruinses, A. J. de Bull, Demokritos, J. M. E. Dercksen, Dr. N. B. Donkersloot, D. Dorbeck Thz., D. R. Erdbrink, Gerard, J. W. R. Gerlach, J. Chr. Gewin, Mr. H. A. L. Hamelberg, J. van Harderwijk Rz., W. J. Hofdijk, J. Honig Jz.Jr., J. C. Hopman, A. Ising, R. H. Graadt Jonckers, B. Ph. de Kanter, J. Dozij Kerpesteijn, J. Kneppelhout, J. Krabbendam Rz., Mr. J. van Lennep, C. M. Mensing, C. E. van der Bilt la Motte, Philemon, Jhr. G. J. van Reede van Oudtshoorn Jr., G. E. J. Rijk, J. Sasse, Dr. E. Troosting, A. de Visser, T. van Westrheene Wz., G. de Vos, W. H. Warnsinck Bzn., W. J. van Zeggelen en anderen.

No. 10.

Inhoudende:

Een blik op het tegenwoordige Turkije, zijne bewoners en de hoofdstad Konstantinopel. Met eene groote uitslaande plaat.

Eene Duitsche Gouvernante in Rusland. (Naar het Hoogduitsch).

De Moordkamer; door den Majoor Carel Joseph van Kempen.

Generaal Tottleben. Met Portret.

Alpenbeklimming door de Russische Prinses Masalsky.

's Maandelijks ziet hiervan een nommer het licht, versierd met 2 à 3 Platen.

(14)

Prijs-Courant der Effecten.

PER TELEGRAAF.

AMSTERDAM, 3 October 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	63 3/4	13/16	13/16
Dito dito 1844.	3	76	1/16	1/16
Dito dito 1844.	4	93 1/8	3/16	3/16
O. I. L. 1844 . . .	4	—	—	—
Amort. Synd.	3 1/2	89 3/8	—	—
Hand.-maats.	4 1/2	122 1/2	—	—
BELGIE. certific.				
bij *Rotschild*. . .	2 1/2	50 1/4	—	—
RUSL. Bij *Hope*				
1798 en 1816 . .	5	100 1/8	1/4	Nieuwe.
Dito 1828—1829 . .	5	99 7/8	100	99 7/8
Insch. in Assign. . .	6	—	—	—
Cert. van dito. . . .	6	57 1/4	—	—
Neg. 1831—1833. .	5	82 1/8	—	—
Hope en C°. 1840.	4	74 3/4	—	—
Stieglitz.	4	73 3/4	—	—
dito 1854.	5	80 3/4	—	—
Nieuwe Engels. . . .	4 1/2	87 1/4	—	—
POLEN. Certific. . .	4	69	—	—
Aand. Lot. fl. 500.		—	—	—
SPANJE. Nieuwe . .	1 1/4	19 3/8	7/16	—
Buitenl.	3	—	—	—
Binnenl. 6/m. . . .	3	32 1/16	—	—
Cert. Coup.		—	—	—
Amortisable.		4 7/8	5 1/8	5 1/16
PORTUG. Lond. . . .	3	40 1/8	1/4	1/4
OOSTENR. Metal. . .				
1816—1852.	5	62 7/8	63 1/4	—
Dito 1849—1854. .	5	73 15/16	74	74
Dito Zilv. Nation. .	5	67 1/16	7/16	3/8
Dito 1847—1852. .	2 1/2	32	1/8	—
PRUISS. Lot. 1854. .	3 1/2	196	—	—
BRAZ. Lond. 1854. .	5	99 3/4	—	—
PERU „	4 1/2	74 3/8	—	—
MEXICO „	3	20 5/8	—	—
GREN. „	2 3/4	18 1/8	1/4	—
Uitgestelde.		6 3/4	13/16	—
ECUAD. Lond. . . .		3 5/16	—	—
VENEZ. „ . . .	4	27	—	—
Uitgestelde.	1 1/2	—	—	—

Willige beurs met kooplust.

LONDEN, 3 October.

Eng. geconsolid.	3	pCt.	88 1/8 à 88 1/4
Spanje.	1 1/4	„	19 1/2 à 19 3/4
Mexico	3	„	21 5/8 à 3/4

PARIJS, 3 October.

Fransche certific.	4 1/2	pCt. fr.	—
„ „	3	„ „	—
Spanje	3	„	—
„	1 1/4	„	—

WEENEN, 3 October.

Metalliek	5	pCt.	—
Nationaal	5	„	—
Wissel London		„	—
Zilver		„	—

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.